



Pravičnik in radoživa baročna feministka

Molière v **SLG** Celje Jutri premiera komičnega in dramatičnega *Ljudomrznika*

Če je na programu Molière, je pričakovati veliko trpke norčavosti, glumaštva, prestreljenega z lucidnimi uvidi v moralno kondicijo družbe. Komedija *Ljudomrznik*, *Le Misanthrope*, je po tej plati nekaj posebnega. Prevajalec Josip Vidmar je zapisal: »V *Ljudomrzniku* gre za izpoved o najtežjem času avtorjevega življenja, o Molièrovih najbolj grenkih in najbolj skritih mislih o ljubezni, prijateljstvu, ljudeh in vrednosti sveta.«

IGOR BRATOŽ

Vidmar je v delu, ki ga je veliki klasik Jean-Baptiste Poquelin napisal leta 1666 in z njim takoj požel velik uspeh, analiziral »avtoportretne« vzporednice med Molièrovim položajem in stanjem, v katero spravi Alcesta, trdno odločenega, da bo namesto slepomišenja, hinavščine, sprenevedanja in ritolizništva v življenju nasploh drzno izbral pravičništvo, popolno iskrenost, resnicoljubnost in ne bo trpel moralnih napak okolja, v katerem živi, zato jih ostro kritizira in vsakomur v obraz pove, kar mu gre. Vidmar o Molièru ugotavlja: »Njegov zdravi in zdravilni smeh je tu samo še blede, bolesten refleks ustnic, ki se trudijo smejeti. Boj

za smeh je v *Ljudomrzniku* pretresljiv. To je boj zoper poslednji obup. Če se Molière ljudomrzniku ne bi vsaj skušal smejeti, bi se moral zlomiti.«

Veliko sovražnikov

Dramaturginja celjske predstave Alja Predan je pred premiero povedala, da je morala popustiti gledališki norosti, ki jo je s sabo prinesla prvič v celjskem gledališču gostujoča Nina Rajič Kranjac, *Ljudomrznika* je označila za Molièrovo najbolj izčiščeno in premišljeno igro, o tistem, o čemer piše tudi prevajalec, pa dodala: »Molière si je s kritičnimi igrami, kot vemo, do nastanka *Ljudomrznika* nakopal večino sovražnikov: Cerkev, literarne kolege, plemstvo, 'intelektualce', precioze, zdravništvo ... Njegova zagrenjenost se je stopnjevala in dosegla vrhunec s ponesrečenim zakonom z mlado igralko Armande Bèjart, o kateri se še danes ugiba, ali bi utegnila nemara biti celo njegova hči. Kakor danes rumeni tisk poroča o spotikljivih podrobnostih iz življenja tako imenovanih celebritet, tako je tudi tedanji Pariz šušljal o teh in onih rogovih, ki naj bi jih Armande natikala bolehnemu in dvajset let starejšemu Molièru. Zato nekateri molierologi menijo, da je *Ljudomrznik* oziroma

Ljudomrznik je izpoved o najtežjem času avtorjevega življenja.

Avtobiografskih črt ni mogoče prezreti.

V celjskem gledališču so tokrat uporabili Vidmarjev prevod.

Boj za smeh je v *Ljudomrzniku* pretresljiv.

njegov protagonist Alcest kar avtorjev psihogram. Avtobiografskih črt ni mogoče prezreti, še posebej pomenljivo pa je, da je vlogo Alcesta, človeka načel, pravičnika, zagovornika iskrenosti in časti, tako rekoč osebe brez greha, igral avtor sam, vlogo Celimene, radožive baročne feministke, ki ovija ljudi okoli prsta in meče v isti koš njega in vse frifotave 'markizke hipokrizke', pa namenil soprogi Armande.«

Kaj pa ženske?

Alja Predan je dodala, da Molièrov *Ljudomrznik* izpostavlja tudi nenakopren položaj žensk v družbi. »To je delo, ki ga moraš globoko razumeti in spoštovati,« je poudarila. Režiserka Nina Rajič Kranjac je po poročanju Slovenske tiskovne agencije pred premiero povedala, da je bilo zanjo vznemirljivo poiskati prave tone za predstavo, ki govori o prijateljstvu in ljubezni: »Pretresale so nas strahovite turbulence, znašli smo se v črni luknji, bili na robu prepada, a nismo obupali,« je dodala.

V *Ljudomrzniku* nastopajo Blaž Dolenc (Alcest), Nejc Cijan Garlati, Nataša Keser (Celimena), Aljoša Koltak, Tanja Potočnik, Lučka Poččaj in Damjan M. Trbovc. Scenografijo podpisuje Urša Vidic, kostumografijo Andrej Vrhovnik z asistentko Ano Janc, avtor glasbe je Branko Rožman (v predstavi je uporabljeno delo Cveta Kobala *Pelji me na sonce*), koreografka Tanja Zgonc, lektor Jože Volk, oblikovalca svetlobe Borut Bučinel in Jernej Repinšek.

V celjskem gledališču so tokrat uporabili Vidmarjev prevod, ki je nastal med drugo svetovno vojno in bil objavljen v gledališkem listu SNG Drama v sezoni 1950/51, in ne mlajšega prevoda Aleša Bergerja. Krstna uprizoritev prvega je bila oktobra 1950, režijo je podpisal Vladimir Skrbinišek, ki je po molierovski nastopil tudi v vlogi Alcesta.

Dr. Bratko Krefc je v spisu v gledališkem listu o Alcestu ugotavljal: »Njegova črna bol ni pozdravljena in pri njegovem občutljivem in čistem značaju mu niti resignacija ne more trajno pomagati.« V podkrepitev je navedel verze, s katerimi v sklepnem dejanju izgine z odra:

*Izdan od vseh strani,
zasut s krivico
umaknem jaz se iz te blodne jame,
morda se najde kje
kak skrit kot zame,
kjer biti časten mož imaš pravico.*



osip Vidmar: »Če se Molière ljudomrzniku ne bi vsaj skušal smejeti, bi se moral zlomiti.« FOTO UROŠ HOČEVAR